

ค้นหาจาก ชื่อบทความ, บทคัดย่อ, คำสำคัญ

Advanced Search

เกี่ยวกับ TCI ▾

ฐานข้อมูล TCI ▾

ค่า T-JIF

เกณฑ์คุณภาพวารสาร ▾

TH EN
(eng/)

ThaiJO ▾

Fast-track Indexing System

FAQ

Advanced Search

ผลการประเมินคุณภาพวารสารที่อยู่ในฐานข้อมูล TCI รอบที่ 4 พ.ศ. 2563-2567 และวารสารใหม่ที่ต้องการเข้าสู่ฐานข้อมูล TCI พ.ศ. 2562

ผลการประเมินคุณภาพวารสารที่อยู่ในฐานข้อมูล TCI รอบที่ 3 (รับรองผลถึง 31 ธันวาคม 2562)
(download/announcement_58.pdf)

Show 10 ▾ entries

Search: รัชต์

No.	Journal Name English	Journal Name Local	ISSN	E-ISSN	TCI Tier	Date for next submission
* 609	<u>Rajapark Journal</u>	<u>วารสารรัชต์ภาคย์</u>	<u>1905-2243</u>	<u>-</u>	<u>2</u>	<u>ไม่ก่อนวันที่ 1</u> <u>ม.ค. 2564</u> *

Showing 1 to 1 of 1 entries (filtered from 855 total entries)

Previous

1

Next

Thai-Journal Citation Index Centre (<https://tci-thailand.org/>) ↑

(htt
ps:/
/so
cial
-
plu
gins
.lin
e.m
e/li
neit
/sh
are
?
url
=ht
tps
%3

สถาบันรัชต์ภาคย์ RAJAPARK INSTITUTE

68 ซอยนวมศรี ถนนรามคำแหง 21 แขวงพลับพลา เขตวังทองหลาง กรุงเทพมหานคร

โทร: 0-2319-8201-3 โทรสาร: 0-2319-6710 E-Mail: pr@rajapark.ac.th http:

วร.สภ 462 / 2562

วันที่ 2 เดือน กันยายน พ.ศ.2562

เรื่อง ตอบรับการตีพิมพ์บทความลงในวารสารรัชต์ภาคย์ สถาบันรัชต์ภาคย์

เรียน สุภาพร วิสุงเร, ศุมาลีน ดีจันทร์, วรรณประภา อ่วมนุษ, เบญจรัตน์ รัตนจักร,
ญาดา วาฬิไล, ผกามาศ ประเท้ง, นวรัตน์ มีชัย

ตามที่ท่านได้ส่งบทความวิจัย เรื่อง “การศึกษาภูมิปัญญาการแพทย์พื้นบ้านจากหนังสือสมุด
ไทย” และกองบรรณาธิการ ได้พิจารณาดังนี้

มีความยินดี

☒ ตีพิมพ์บทความลงในวารสารรัชต์ภาคย์ Rajapark Journal” ฉบับ
มนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ ปีที่ 14 ฉบับที่ 34 ตุลาคม-ธันวาคม
พ.ศ. 2563

☐ ไม่สามารถตีพิมพ์บทความลงในวารสารรัชต์ภาคย์ Rajapark Journal”
ฉบับมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ เนื่องจาก ผู้ทรงคุณวุฒิพิจารณา
แล้วยังไม่มีความเหมาะสม

จึงเรียนมาเพื่อโปรดทราบ

ขอแสดงความนับถือ

(ดร.ญาณกร ไท่ประยูร)

บรรณาธิการวารสารรัชต์ภาคย์

วันที่...2 /...กันยายน...../..2562

กองบรรณาธิการวารสารรัชต์ภาคย์

โทร. 02-3198201-3, ต่อ 224 โทรสาร 02-3196710

Email: rjppjournal@gmail.com

วารสารราชภัฏ Rajapark Journal

ปีที่ 14 ฉบับที่ 34 พฤษภาคม - มิถุนายน 2563

Rajapark Journal

Vol.14 No.34 May - June 2020

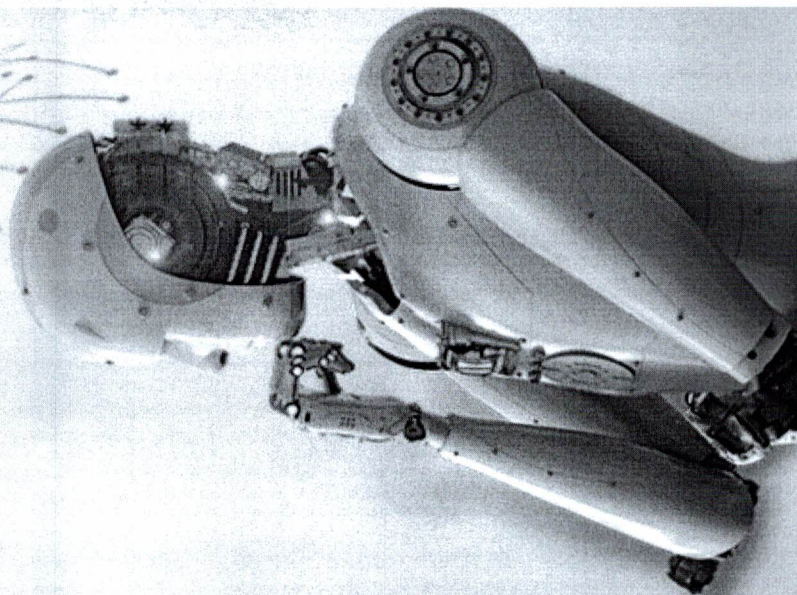
Rajapark Journal Editorial Office

No. 68 Soi Ramkhamhaeng 21 (Navasri), Junction 10, Ramkhamhaeng Road
Wang Thonglang Subdistrict, Wang Thonglang District, Bangkok 10310

Tel: 02-319-8201-3 ext.221

Website: <https://www.tci-thaijo.org/index.php/RJPJ/index>

ISSN: 1905-2243

นโยบายการตีพิมพ์

วารสารรัชต์ภาคย์ เป็นวารสารสาขามนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ ที่มีการเผยแพร่ผลงานวิชาการครอบคลุมเนื้อหาด้านรัฐประศาสนศาสตร์ บริหารการศึกษา บริหารธุรกิจ การจัดการ ศิลปศาสตร์ สังคมวิทยาและมานุษยวิทยา และสาขาอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง โดยลักษณะของบทความที่จะนำลงตีพิมพ์ ได้แก่

1. บทความวิจัย (research article)
2. บทความปริทัศน์ หรือบทวิจารณ์วรรณกรรม (review article)
3. บทวิจารณ์หนังสือ (book review)

สำหรับกระบวนการพิจารณาบทความเพื่อตีพิมพ์ ทุกบทความจะต้องได้รับการประเมินคุณภาพจากผู้ทรงคุณวุฒิ (Reviewer) อย่างน้อย 2 ท่านขึ้นไป แบบไม่เห็นชื่อผู้เขียนและผู้ประเมิน (Double-blinded review) ซึ่งผลการประเมิน มี 2 แบบ คือ 1) รับการตีพิมพ์ และ 2) ปฏิเสธการตีพิมพ์

วัตถุประสงค์

1. เพื่อเผยแพร่ผลงานวิชาการที่มีคุณภาพของนักศึกษาและบุคลากรทั้งภายในและภายนอกสถาบัน
2. เพื่อนำเสนอและพัฒนาศักยภาพผลงานทางวิชาการ การค้นคว้า และบทความทางวิชาการของคณาจารย์และนักวิชาการภายนอก
3. เพื่อให้บริการทางสังคมในการแลกเปลี่ยนความคิดเห็นทางวิชาการ

กำหนดการเผยแพร่ ปีละ 6 ฉบับ (ราย 2 เดือน) ดังนี้

- ฉบับที่ 1 มกราคม-กุมภาพันธ์
- ฉบับที่ 2 มีนาคม-เมษายน
- ฉบับที่ 3 พฤษภาคม มิถุนายน
- ฉบับที่ 4 กรกฎาคม-สิงหาคม
- ฉบับที่ 5 กันยายน-ตุลาคม
- ฉบับที่ 6 พฤศจิกายน-ธันวาคม

การติดต่อกองบรรณาธิการ

สำนักงานกองบรรณาธิการวารสารรัชต์ภาคย์ เลขที่ 68 ซอยนวลศรี ถนนรามคำแหง 21
แขวงพลับพลา เขตวังทองหลาง กรุงเทพมหานคร 10310
โทรศัพท์ 0-2319-6710 ต่อ 221
Email: rjpjournal@gmail.com

เจ้าของวารสาร : สถาบันรัชต์ภาคย์

ที่ปรึกษา

ดร. ราชวิกรม อาทิตย เจริญรัชต์ภาคย์

อธิการบดี

อาจารย์ วราภรณ์ เจริญรัชต์ภาคย์

รองอธิการบดีฝ่ายบริหาร

บรรณาธิการผู้ทรงคุณวุฒิ

ศาสตราจารย์ ดร. สมบูรณ์ สุขสำราญ

สำนักงานราชบัณฑิตยสภา

รองศาสตราจารย์ ดร. เสรี วงษ์มณฑา

มหาวิทยาลัยพะเยา

รองศาสตราจารย์ ดร. สุวัฒน์ วัฒนวงศ์

สถาบันรัชต์ภาคย์

Dr. Chai Ching Tan

มหาวิทยาลัยแม่ฟ้าหลวง

บรรณาธิการ

ดร. ญาณกร ให้อประยูร

สถาบันรัชต์ภาคย์

กองบรรณาธิการ

รศ.ดร. วราภรณ์ วิเศษศรี

ดร. ชัยนันท์ จันทร์ทรงพล

นางสาวณฐมน นานโพธิ์ศรี

นางสาวกาญจน์วดี โชติวิทยานุกูล

บทความที่ส่งมาเพื่อพิจารณาตีพิมพ์จะต้องไม่เป็นผลงานวิจัย/วิชาการ ที่เคยได้รับการเผยแพร่ในวารสารใดมาก่อน หรือไม่อยู่ในระหว่างการพิจารณาตีพิมพ์ของวารสารอื่น บทความทุกบทความที่ตีพิมพ์ลงในวารสารฉบับนี้จะต้องผ่านการพิจารณาจากผู้ทรงคุณวุฒิไม่ต่ำกว่า 2 ท่านต่อหนึ่งบทความ

กองบรรณาธิการ ขอสงวนสิทธิ์ในการแก้ไขต้นฉบับและการพิจารณาตีพิมพ์ตามลำดับก่อนหลังของผลงานที่ส่งมาทุกบทความ ที่ผู้ประสงค์จะตีพิมพ์สามารถลงทะเบียนและดาวน์โหลดเอกสารทางเว็บไซต์ <https://www.tci-thaijo.org/index.php/RJPJ/index>

ทัศนะและข้อคิดเห็นใด ๆ ที่ปรากฏในวารสารฉบับนี้ เป็นความคิดเห็นส่วนตัวของผู้เขียนแต่ละท่านทางกองบรรณาธิการเปิดเสรีด้านความคิด และไม่ถือว่าเป็นความรับผิดชอบของกองบรรณาธิการ

คณะกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิประเมินบทความ (Peer Review)

ด้านสาขาบริหารธุรกิจ

ศาสตราจารย์ กิตติคุณ ดร. สุเทพ เชาวลิตร

มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช

Assoc Prof. Dr. Phouphet Kyophilavong

National University of Laos

รศ.ดร. พยอม วงศ์สารศรี

ข้าราชการบำนาญ

ผศ.ดร. อติมา พลัปลี

มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลรัตนโกสินทร์

ผศ.ดร. ปิยพงษ์ พลัปลี

มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลรัตนโกสินทร์

ผศ.ดร. พรหมภัส สุวรรณรัตน์

มหาวิทยาลัยมหาสารคาม

Dr. Meuk Kimsroeun

Build Bright University of Cambodia

ดร. นารา กิตติเมธิกุล

บ.เอ็นจอย เลิร์นนิ่ง ฟิสิกส์ จำกัด

ดร. เฉลิมพร เย็นเฮือก

มหาวิทยาลัยรังสิต

ผศ.ดร. วรวิทย์ ประสิทธิ์ผล

มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร

รศ.ดร. สิทธิ ชีรสรณ์

มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

Assoc Prof. Dr. Sengchen Chantsene

National University of Laos

ผศ. วันฤดี สุขสงวน

มหาวิทยาลัยรังสิต

ผศ.ดร. สารดา จารุพันธ์

มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลตะวันออก

ผศ.ดร. สุรางค์ เห็นสว่าง

มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

ผศ.ดร. อุบลวรรณ ขุนทอง

มหาวิทยาลัยรัตนบัณฑิต

ดร. ปรังค์ทิพย์ ยูวานนท์

มหาวิทยาลัยศรีปทุม

ผศ.ดร. ประพันธ์ วงศ์บางโพ

มหาวิทยาลัยรามคำแหง

Dr. Aley Phowsay

National University of Laos

ดร. พรพนา ศรีสถานนท์

สถาบันรัชต์ภาคย์

ด้านสาขารัฐประศาสนศาสตร์

ศ.ดร. ไพบูลย์ ช่างเรียน

สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์

รศ.ดร. อภินันท์ จันตะณี

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

รศ.พ.ด.อ.ดร. มีชัย สีเจริญ

โรงเรียนนายร้อยตำรวจ

ศ.ดร. ดิน ปรัชญพฤทธิ

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

พลอากาศตรี ดร. ทิพย์ ทิพย์ฤทธิ์

ผู้อำนวยการสำนักงานปลัดกระทรวงกลาโหม

ผศ.ดร. วราภรณ์ ทรัพย์รุ่งทอง

มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี

คณะกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิประเมินบทความ (Peer Review)

ด้านสาขารัฐประศาสนศาสตร์

ผศ.ดร. สุริยศักดิ์ มั่งกรแก้ววิกุล

มหาวิทยาลัยราชภัฏราชนาครินทร์

ดร. กรเอก กาญจนโกศล

มหาวิทยาลัยรามคำแหง

ดร. ฉันทิพย์ จำเต็มเผด็จศึก

มหาวิทยาลัยทักษิณ

ดร.จักรพงษ์ เปี่ยมเมตตา

สถาบันรัชต์ภาคย์

ด้านสาขารัฐศาสตร์

รศ.ดร. วิทยา ชินบุตร

มหาวิทยาลัยรามคำแหง

พระมหาภุชงค์อินทร์ เดชจักรบดินทร์, ดร.

วิทยาลัยสงฆ์พุทธโสธร

ดร. ชัยนันท์ จันทร์ทรงพล

สมาคมนักวิจัยแห่งประเทศไทย

รศ. ศิโรตม์ ภาคสุวรรณ

มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา

ดร. รุ่งรัตนา เจริญจิตต์

ข้าราชการบำนาญ

ดร. กীরติวรรณ กัลยาณมิตร

มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา

ด้านสาขการบริหารการศึกษา

รศ.ดร. สุการ์ตพิชา ปิยะธรรมวรกุล

มหาวิทยาลัยรามคำแหง

ผศ.ดร. สาธร ทรัพย์รวงทอง

มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์

ผศ.ดร. ภคพันธ์ ศาลาทอง

มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลพระนคร

ผศ.ดร. พร้อมภักดิ์ ปิงบัว

มหาวิทยาลัยรัตนบัณฑิต

ด้านสาขาพระพุทธศาสนา

พระปลัดสมชาย ปโยโค, ดร.

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

พระมหาสรวิชัย ดวงชัย, ผศ.ดร.

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

พระมหาเมื่อน เฉลิมจาน, ผศ.ดร.

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

ผศ.ดร. สิริวัฒน์ ศรีศรีทอง

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

พระมหาดวงเด่น ฐิตญาโณ (ตุณิน), ดร.

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

พระมหาเสวีชน พันธุ์ประโคน, ดร.

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

แม่ชีกฤษณา รักษาโณ, ผศ.ดร.

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

ผศ.ดร. ประยูร ลุยใจ

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

คณะกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิประเมินบทความ (Peer Review)

ด้านสาขาภาษาศาสตร์

รศ.ดร. พลสิทธิ์ หนูชูชัย

ข้าราชการบำนาญ

ผศ.ดร. สุวีย์ ยอดนิม

มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา

Prof. Dr. Pankaj Srivastava

General Secretary of FATER Academic of India

รศ.ดร. พณเฑียร สุทัศน์ ณ อยุธยา

มหาวิทยาลัยราชภัฏบ้านสมเด็จเจ้าพระยา

ดร. กรรณิกา อนันตกุล

มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา

Prof. Dr. Raghu Raman

IBRA College of Technology, Oman

ด้านระเบียบวิธีวิจัย

รศ.ดร. ยุภาตี ปณะราช

มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร

ผศ.ดร. ชนิษฐา ชัยรัตนาวรรณ

มหาวิทยาลัยศรีปทุม

ผศ.ดร. กาญจน์ คุ้มทรัพย์

มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบูรณ์

รศ.ดร. อีสระ สุวรรณบล

สถาบันที่ปรึกษาเพื่อพัฒนาประสิทธิภาพฯ (สปร.)

รศ.ดร. ประจักษ์ ปฏิทัศน์

มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าพระนครเหนือ

ดร. ชัยฤทธิ์ อุดมพร

มหาวิทยาลัยวงษ์ชวลิตกุล

ด้านสาขากฎหมาย

รศ.ดร. ยศศักดิ์ โกไตรกานนท์

สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้า

เจ้าคุณทหารลาดกระบัง

ผศ.ดร. เจนพล ทองฮ่อ

มหาวิทยาลัยราชภัฏจันทรเกษม

ผศ.ดร.พ.ต.ท. สฤษดิ์ สืบพงษ์ศิริ

โรงเรียนนายร้อยตำรวจ

ดร. รุ่งรัตนา เจริญจิตต์

ข้าราชการบำนาญ

ด้านสาขาการท่องเที่ยว

รศ.ดร. เสรี วงษ์มณฑา

มหาวิทยาลัยพะเยา

ดร. ณัฐพัชร มณีโรจน์

มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

ผศ.ดร. วรณา ศิลปะอาชา

มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช

ดร. เศรษฐวิมล พรหมสิทธิ์

มหาวิทยาลัยพะเยา

บทบรรณาธิการ

“..การทำหน้าที่ในฐานะบรรณาธิการวารสาร ได้เดินทางมาถึงเวลาอันเหมาะสม ที่ผ่านมามีได้ร่วมพัฒนาวารสารจนเข้าสู่ฐาน TCI ในปี พ.ศ.2559 และพัฒนาปรับปรุงร่วมกับกองบรรณาธิการผู้ทรงคุณวุฒิ โดยรักษามาตรฐาน คุณค่า และคุณภาพเรื่อยมา

...จนวันนี้เป็นยุคของการเปลี่ยนผ่าน ที่ต้องมอบหมายส่งไม้ต่อให้ผู้มาทำหน้าที่ท่านต่อไปพัฒนาวารสารต่อ การปฏิบัติหน้าที่ในฐานะบรรณาธิการจึงเป็นฉบับสุดท้าย ขอฝากวารสารอันเป็นที่รักของผมให้นักวิชาการ และนักศึกษาช่วยสนับสนุนต่อด้วยครับ...”

สำหรับวารสารรัชต์ภาคย์ ปีที่ 14 ฉบับที่ 34 พฤษภาคม – มิถุนายน 2563 ฉบับนี้ยังคงได้รับเกียรติจากนักวิชาการและนักวิจัย ส่งผลงานเข้ามาตีพิมพ์อยู่เป็นจำนวนมากเช่นเคย ผู้วิจัยสามารถสืบค้นข้อมูลโดยผ่านระบบ Thajjo จะทำให้การใช้ประโยชน์จากผลงานที่ได้ถูกเผยแพร่ในวารสารฯ เข้าถึงข้อมูลง่ายขึ้น สะดวกต่อการอ่านและการอ้างอิง กองบรรณาธิการ ขอขอบพระคุณอาจารย์นักวิชาการและนักวิจัยมา ณ โอกาสนี้ ที่ได้จัดส่งผลงานอันมีคุณค่ายิ่งต่อการเผยแพร่ในวารสารรัชต์ภาคย์ ที่เป็นประโยชน์เชิงวิชาการ เกิดองค์ความรู้ใหม่ ๆ สร้างคุณประโยชน์ต่อประเทศชาติต่อไป

ดร. ญาณกร ใต้ประยูร

บรรณาธิการวารสารรัชต์ภาคย์

สารบัญ

	หน้า
นโยบายการตีพิมพ์	ก
กองบรรณาธิการ	ข
คณะกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิประเมินบทความ (Peer Review)	ค-ง
สารจากบรรณาธิการ	ฉ
ภาพกิจกรรม	-
สารบัญ	ช-ฎ
➢ การใช้อำนาจพิเศษตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย (ฉบับชั่วคราว) พ.ศ. 2557 มาตรา 44 ของคณะรักษาความสงบแห่งชาติ The Special Powers Under the Constitution of the Kingdom of Thailand (interim) B.E. 2557 (2014), Section 44 of the National Council for Peace and Order จิระวัฒน์ สีนะกนิษฐ์, พัด ลวางกูร	1-15
➢ ประสิทธิภาพของแบบจำลองกำหนดอัตราแลกเปลี่ยนเงินบาทต่อค่าเงินในอาเซียน The Efficiency of Models Determining Baht to ASEAN Monetary Exchange ชลิดา ทนงค์, บุญธรรม ราชรักษ์, อุบลวรรณ ขุนทอง	16-30
➢ การพัฒนาศักยภาพการท่องเที่ยวโดยชุมชน จังหวัดนครราชสีมา The Potentiality Development of Community-Based Tourism in Nakhon Ratchasima Province ปณณวีร์ วิเศษสุนทรสกุล, ขวลิษฐ์ ณ ถลาง, ชมพูนุช จิตติถาวร, สหพันธ์ ตั้งเบญจศิริกุล	31-43
➢ การศึกษาภูมิปัญญาการแพทย์แผนไทยจากหนังสือสมุดไทยของหมอพื้นบ้าน จังหวัดเพชรบูรณ์ The Study of Thai Traditional Medicine Wisdom from Thai Folk Healer's Books, Phetchabun Province สุภาพร วิสูงเร, ภัฏญารัตน์ เดือนหงาย, ศุมาลิณ ดีจันทร์, นวรัตน์ มีชัย, ผกามาศ ประเท้ง, มงคล นราศรี	44-53

การศึกษาภูมิปัญญาการแพทย์แผนไทยจากหนังสือสมุดไทย ของหมอพื้นบ้าน จังหวัดเพชรบูรณ์

The Study of Thai Traditional Medicine Wisdom from Thai Folk Healer's
Books, Phetchabun Province

¹สุภาพร วิสุงเร (Supaporn Wisungre)

²กัญญารัตน์ เดือนหงาย (kanyarat Duenngai)

³ศุมาลิณ ดีจันทร์ (Sumalin Deechn)

⁴นวรรตน์ มีชัย (Navarat Mechai)

⁵พกามาศ ประทัด (Pakamas Paratang)

⁶มงคล นราศรี (Mongkol Narasri)

^{1,2,3,4,5}คณะวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบูรณ์

(Faculty of Science and Technology, Phetchabun Rajabhat University)

⁶ภาควิทยาศาสตร์ วิทยาลัยแม่ฮ่องสอน มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่

(Science sector Mae Hong Son College Chiang Mai Rajabhat University)

Email: supaporn.w@pcru.ac.th

Received December 14, 2019; Revised March 22, 2020; Accepted June 20, 2020

Abstract

This research aimed to study the exchange, transcribe, analyze, and categorize the information from Thai folk healer's books. This is documentary research from the Thai manuscript, Mr. Somjit Phetkerd, a folk healer in Phetchabun province. The results showed that the diseases and symptoms were divided into 8 groups which are 1. Toxic diseases 2. Fever 3. Skin Diseases 4. Diseases related to wind 5. Gynecology diseases 6. Pediatric diseases 7. Urinary tract diseases and feces 8. other. There were recorded 268 herbal recipes. Medicinal plant material is divided into 459 types, ginger has been used the most. There are 29 herbs from animals, ivory is the most used and there are 28 types of herbs from the element, alum is used the most. There are 26 herbal coordinates divided into 2, 3, and 5 herbals coordinate. It was found that there are 13 methods of compound medicine and varies. There are 37 types of solvent medication, washing rice water used

the most. Therefore, Thai traditional medicine wisdom from Thai folk healer's books is valuable wisdom that should be protected, promoted, and conserved to be used and passed on to the next generation.

Keywords: Thai Traditional Medicine Wisdom, Thai folk healer's books, Folk healer

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อปริวรรต ถอดความ วิเคราะห์ และจัดหมวดหมู่ความรู้ตามภูมิปัญญาการแพทย์แผนไทยจากหนังสือสมุดไทย การวิจัยนี้เป็นการวิจัยเชิงเอกสารจากหนังสือสมุดไทยของหมอพื้นบ้านสมจิตร เพชรเกิด หมอพื้นบ้านในจังหวัดเพชรบูรณ์ ผลการวิจัยพบว่า กลุ่มโรคและอาการที่ปรากฏ แบ่งออกเป็น 8 กลุ่ม ได้แก่ 1. โรคและอาการที่เกี่ยวข้องกับพิษต่าง ๆ 2. โรคและอาการที่เกี่ยวข้องกับไข้ 3. โรคและอาการที่เกี่ยวข้องกับผิวหนัง 4. โรคและอาการที่เกี่ยวข้องกับลม 5. โรคและอาการที่เกี่ยวข้องกับสตรี 6. โรคและอาการที่เกี่ยวข้องกับเด็ก 7. โรคและอาการที่เกี่ยวข้องกับทางเดินปัสสาวะและอุจจาระ 8. โรคและอาการอื่น ๆ และมีการบันทึกตำรายาจำนวน 268 ตำรับ สมุนไพรที่ใช้แบ่งออกเป็นพืชวัตถุจำนวน 459 ชนิด มีการใช้สมุนไพรซึ่งมากที่สุด สัตว์วัตถุจำนวน 29 ชนิด มีการใช้ช้างมากที่สุด ธาตุวัตถุจำนวน 28 ชนิด มีการใช้สารส้มมากที่สุด มีการจัดหมวดหมู่ยาเป็นพิภคยาจำนวน 26 พิภค แบ่งออกเป็น พิภคยา 2 สิ่ง พิภคยา 3 สิ่ง และพิภคยา 5 สิ่ง มีวิธีการปรุงยาจำนวน 13 วิธี และมีวิธีการใช้ที่แตกต่างกันไปตามวิธีการปรุงยา มีการใช้น้ำกระสายยาจำนวน 37 ชนิด พบการใช้น้ำชาข้าวมากที่สุด ภูมิปัญญาการแพทย์แผนไทยจากหนังสือสมุดไทยเป็นภูมิปัญญาอันล้ำค่าที่ควรได้รับการคุ้มครอง ส่งเสริม อนุรักษ์ เพื่อการใช้ประโยชน์ และสืบทอดภูมิปัญญาให้คงอยู่ต่อไป

คำสำคัญ: ภูมิปัญญาการแพทย์แผนไทย, หนังสือสมุดไทย, หมอพื้นบ้าน

บทนำ

“ภูมิปัญญา” เป็นมรดกทางวัฒนธรรมอันทรงคุณค่าที่มีมาแต่โบราณ โดยเฉพาะอย่างยิ่งภูมิปัญญาการแพทย์แผนไทย เป็นศาสตร์และศิลป์การดูแลสุขภาพโดยอาศัยความรู้ที่ได้สั่งสม ถ่ายทอด และพัฒนาสืบทอดกันมาซึ่งมีลักษณะเฉพาะที่สอดคล้องกับวัฒนธรรม จารีต ประเพณี และทรัพยากรของชุมชนท้องถิ่น และเป็นที่ยอมรับของท้องถิ่นนั้น (National Health Commission Office, 2009) เอกสารโบราณที่มีการบันทึกภูมิปัญญาการแพทย์แผนไทยแบ่งออกเป็น 3 ประเภท คือ จารึก คัมภีร์ใบลาน และหนังสือสมุดไทย เอกสารโบราณเหล่านี้เป็นหลักฐานทางภาษาและตัวอักษรที่มีอายุไม่น้อยกว่า 100 ปี (National Library of Thailand, 2009) ภูมิปัญญาการแพทย์แผนไทยส่วนใหญ่ปรากฏในคัมภีร์ใบลานและหนังสือสมุดไทย ซึ่งมีการบันทึกตำรายา อาการของโรค การรักษาโรค การเก็บยาสมุนไพร กรรมวิธีปรุงยา กรรมวิธีในการรักษาสุขภาพท้องถิ่น สูตรยาพื้นบ้านที่มีการสืบทอดจากบรรพบุรุษ รวมทั้งคาถาและพิธีกรรมต่าง ๆ ที่ใช้ควบคู่การรักษาทางด้านร่างกายและจิตใจ และองค์ความรู้อื่น ๆ (Keinhom and Nakawong, 2011; Sridharmma, Tonghammachat and Kempila, 2009)

ภูมิปัญญาไทยมีการสั่งสม สืบทอดและรักษาไว้อย่างรู้คุณค่า มีปราชญ์และผู้รู้ที่กระจายอยู่ทั่วประเทศกว่า 1.7 ล้านคน แต่กระบวนการถ่ายทอด สืบค้น ถอดความรู้ รวบรวม และการนำไปใช้ประโยชน์อย่างเป็นระบบน้อย รวมทั้งการ

เก็บรักษาเอกสารโบราณดังกล่าวไม่ถูกต้องตามหลักวิชาการ เจ้าของเอกสารโบราณขาดความรู้ในการดูแลและเห็นคุณค่าของเอกสารโบราณน้อยลง ซึ่งทำให้คัมภีร์ใบลานและหนังสือสมุดไทยเสื่อมสภาพหรือสูญหายไป โดยเฉพาะการถูกทำลายด้วยฝีมือมนุษย์ ที่เกิดจากความเชื่อโดยเฉพาะความเชื่อที่ว่าเป็นสิ่งศักดิ์สิทธิ์ห้ามจับต้องหรือไม่ก็พยายามที่จะเก็บรักษาแต่ไม่ถูกวิธี ตลอดจนการเผาทำลายเอกสารโบราณ การเผาทำพระผง การขายให้ชาวต่างชาติ ซึ่งเป็นสาเหตุที่ทำให้เอกสารโบราณประเภทคัมภีร์ใบลานและหนังสือสมุดไทย เกิดความเสื่อมสภาพ ซ้ำร้ายสูญหายด้วยกันทั้งสิ้น (National Library of Thailand, 2009) ชักทั้งชาติผู้ที่สามารถอ่านตัวอักษรที่บันทึกภายในด้วยเช่นกัน ซึ่งจำเป็นต้องมีการจัดการอย่างเป็นระบบไปพร้อมกับการอนุรักษ์ต้นฉบับ การสำรวจสถานะภาพเอกสารโบราณ ปรียวรรต ถอดแปล จัดพิมพ์เผยแพร่ภูมิปัญญาท้องถิ่นสู่สาธารณชน การวิจัยเพื่อต่อยอดองค์ความรู้รวมถึงการฟื้นฟูการอ่าน (Rawarin, 2011)

ดังนั้น การศึกษาภูมิปัญญาการแพทย์แผนไทยจากหนังสือสมุดไทย ซึ่งมีความสำคัญเป็นอย่างยิ่ง ซึ่งได้ศึกษาหนังสือสมุดไทยของหมอพื้นบ้านสมจิตร์ เพชรเกิด จังหวัดเพชรบูรณ์ ซึ่งเป็นเอกสารโบราณที่ได้รับการสืบทอดความรู้มาจากบรรพบุรุษ (Wisungre, 2014) โดยมีวัตถุประสงค์ เพื่อปรียวรรต ถอดความ วิเคราะห์ และจัดหมวดหมู่ความรู้ตามภูมิปัญญาการแพทย์พื้นบ้าน เพื่อการอนุรักษ์และถ่ายทอดองค์ความรู้ให้คงอยู่สืบต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

เพื่อปรียวรรต ถอดความ วิเคราะห์ และจัดหมวดหมู่ความรู้ตามภูมิปัญญาการแพทย์แผนไทยจากหนังสือสมุดไทยของหมอพื้นบ้านสมจิตร์ เพชรเกิด จังหวัดเพชรบูรณ์

ขอบเขตของการวิจัย

ขอบเขตด้านเนื้อหา

การศึกษานี้ เป็นการวิจัยเชิงเอกสาร (Documentary Study) มุ่งศึกษาองค์ความรู้ภูมิปัญญาการแพทย์แผนไทยเฉพาะที่ปรากฏอยู่ในหนังสือสมุดไทยของหมอพื้นบ้านสมจิตร์ เพชรเกิด จังหวัดเพชรบูรณ์ โดยผู้เชี่ยวชาญทางด้านจารึกศึกษาและด้านการแพทย์แผนไทย จากนั้นนำข้อมูลมาวิเคราะห์ และจัดหมวดหมู่ความรู้ตามภูมิปัญญาการแพทย์แผนไทย

ทบทวนวรรณกรรม

แนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง มีดังนี้

1. ภูมิปัญญาการแพทย์แผนไทย

1.1 ความหมายของภูมิปัญญาการแพทย์แผนไทย ตามพระราชบัญญัติวิชาชีพการแพทย์แผนไทย พ.ศ. 2556 หมายความว่า กระบวนการทางการแพทย์เกี่ยวกับการตรวจ วินิจฉัย บำบัด รักษา หรือป้องกันโรค หรือการส่งเสริมและฟื้นฟูสุขภาพของมนุษย์ การผดุงครรภ์ การนวดไทยและให้หมายความรวมถึง การเตรียมการผลิตยาแผนไทย และการประดิษฐ์อุปกรณ์และเครื่องมือทางการแพทย์ ทั้งนี้ โดยอาศัยความรู้หรือตำราที่ได้ถ่ายทอดและพัฒนามาต่อกันมา (Published in Government Gazette, 2019)

1.2 ประเภทของภูมิปัญญาการแพทย์แผนไทย ตามพระราชบัญญัติคุ้มครองและส่งเสริมภูมิปัญญาการแพทย์แผนไทย พ.ศ. 2542 ได้แก่ ตำราการแพทย์แผนไทย ตำรับยาแผนไทย และคัมภีร์แพทย์ โดยมีรายละเอียดดังนี้ (Published in Government Gazette, 1999)

1.2.1 ตำราการแพทย์แผนไทย หมายถึง หลักวิชาการต่าง ๆ เกี่ยวกับการแพทย์แผนไทย ทั้งที่บันทึกไว้ในสมุดไทย ใบลาน ศิลาจารึก หรือวัสดุอื่น หรือมิได้มีการบันทึกกันไว้ แต่เป็นการเรียนรู้หรือถ่ายทอดสืบต่อกันมาไม่ว่าด้วยวิธีใด เช่น ตำราเวชศาสตร์ฉบับหลวง ตำราแพทย์ศาสตร์สงเคราะห์ฉบับหลวง เป็นต้น

1.2.2 ตำรับยาแผนไทย คือ สูตรซึ่งระบุกรรมวิธีการผลิตและส่วนประกอบสิ่งปรุงที่มียาแผนไทยรวมอยู่ด้วยไม่ว่า สิ่งปรุงนั้นจะมีรูปลักษณะใด เช่น ตำรับยาในตำราจารึกวัดราชโอรส และตำราพระโอสถพระนารายณ์ เป็นต้น

1.2.3 คัมภีร์แพทย์ คือ องค์ความรู้ หรือทฤษฎีการแพทย์แผนไทย หรือทฤษฎีโรคของการแพทย์แผนไทย อันเป็นความรู้ที่มีการบันทึก ถ่ายทอดสืบต่อกันมาโดยมากจะเป็นคัมภีร์โรคแผนโบราณหลายๆ คัมภีร์ มักถูกรวบรวมอยู่ในตำราการแพทย์แผนไทย เช่น คัมภีร์สมุฏฐานวินิจฉัย คัมภีร์โรคนิทาน และคัมภีร์ธาตุวิภังค์ เป็นต้น

2. ภูมิปัญญาการแพทย์แผนไทยจากหนังสือสมุดไทย

หนังสือสมุดไทยหรือสมุดไทย จัดเป็นเอกสารโบราณที่มีอายุตั้งแต่ 100 ปีขึ้นไป ทำจากเปลือกไม้ชนิดต่าง ๆ ที่สามารถนำมาใช้ทำเป็นกระดาษได้ เช่น ข่อย ลา สับปะรด ปอ ย่านกล้วยนา เป็นต้น เป็นหลักฐานที่ทางภาษาและตัวหนังสือในสมัยก่อนซึ่งทำขึ้นด้วยมือหรือสำเร็จได้ด้วยมือหรือสำเร็จได้ด้วยหัตถกรรม (Virapracak, 2002 and National Library of Thailand, 2009)

ภูมิปัญญาการแพทย์แผนไทยในหนังสือสมุดไทยที่ถูกบันทึกไว้ส่วนใหญ่เป็นตำรายาเกร็ด และตำรายาต่าง ๆ ทั้งที่เป็นตำรายาเฉพาะโรค เช่น ตำรายาแก้ไข ตำรายาแกงทอง ตำรายาแกชง เป็นต้น นอกจากนั้นยังมีตำรายาที่เป็นสูตรเฉพาะของบุคคลต่าง ๆ โดยไม่ได้บอกสรรพคุณของยา รวมทั้งอาจเป็นตำรับตำรายาที่ไม่ใช่ของไทย เช่น พระสมุดตำรายาจีน ตำรายาฝรั่งต่าง ๆ เป็นต้นตำรับตำราการแพทย์แผนไทยที่บันทึกลงบนหนังสือสมุดไทยมีทั้งที่เป็นตำรายาฉบับหลวง ซึ่งมีการตรวจชำระเนื้อความจนถูกต้องดีแล้ว และตำรับตำรายาที่คัดลอกสืบต่อกันมานอกจากนั้นยังมีตำรับตำราการแพทย์ที่ประพันธ์เนื้อหาด้วยสำนวนร้อยกรอง รวมทั้งอาจมีเนื้อหาที่ให้ความรู้เฉพาะทาง เช่น ลักษณะพฤกษชาติและว่านยาอันมีคุณ ตำราหุงน้ำมันว่านยา ตำราสรรพคุณพรรณยา และตำราดูลายมือเด็กที่จะเกิดโรค เป็นต้น (Paiboonwangcharoem, 2010)

วิธีดำเนินการวิจัย

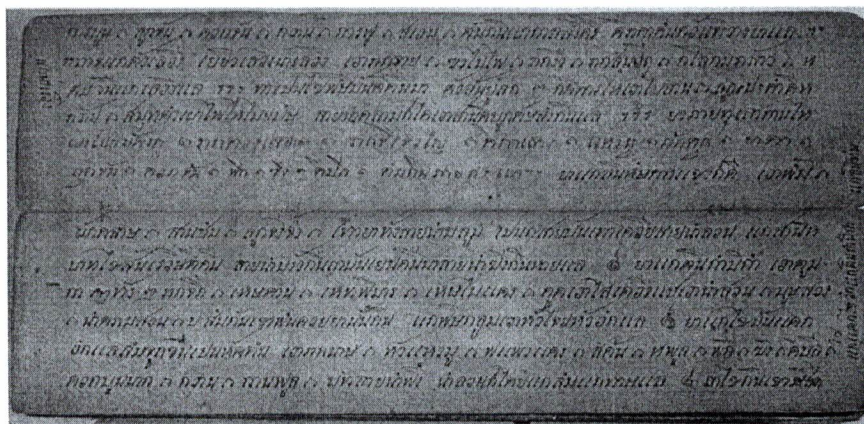
การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงเอกสาร (Documentary Study) ทำการศึกษาและรวบรวมข้อมูลจากเอกสารและหลักฐานที่เกี่ยวข้องกับหนังสือสมุดไทยของหมอฟันบ้านสมจิตร์ เพชรเกิด และนำข้อมูลที่ได้อามาวิเคราะห์ข้อมูลโดยมีวิธีการดำเนินการวิจัยดังนี้

1. คัดเลือกหนังสือสมุดไทยที่มีความสมบูรณ์ จากนั้นทำความสะอาดหนังสือสมุดไทยและจัดเก็บข้อมูลในรูปแบบไฟล์ดิจิทัล

2. ถ่ายถอดและปริวรรตเอกสารต้นฉบับ โดยรักษารูปอักษรตามที่ปรากฏในเอกสารต้นฉบับและปริวรรตให้เป็นรูปอักษรวิธีในปัจจุบันที่ถูกต้อง จากผู้เชี่ยวชาญทางด้านจารึกศึกษาและทางด้านการแพทย์แผนไทย คือ พท.ป. กัมพล มะลาพิมพ์ (ศศ.ม. จารึกศึกษา)
3. ดำเนินการศึกษาวิเคราะห์และจัดหมวดหมู่ความรู้ตามภูมิปัญญาการแพทย์แผนไทยจากหนังสือสมุดไทย
4. สรุปผลการศึกษารวบรวมจากการศึกษาเชิงเอกสาร โดยนำข้อมูลมาวิเคราะห์จัดหมวดหมู่ ประกอบด้วย กลุ่มโรคและอาการที่ปรากฏ ตำรับยาและส่วนประกอบตำรับ พิษภัย น้ำกระสายยา วิธีปรุงยา และวิธีใช้ยา
5. อภิปรายผลและข้อเสนอแนะ

ผลการวิจัย

ผลการปริวรรต ถอดความ วิเคราะห์การจัดหมวดหมู่ความรู้ พบว่า หนังสือสมุดไทยของหมอพื้นบ้านสมจิตร เพชรเกิด มีจำนวน 109 หน้า เป็นสมุดไทยขาว ใช้ภาษาไทยถิ่นอีสาน ตัวอักษรไทยโบราณ เส้นหมึกสีดำ มีการบันทึกตำรายาเภสัช กลุ่มโรคและอาการที่ปรากฏ ตำรับยาและส่วนประกอบตำรับ พิษภัย น้ำกระสายยา วิธีปรุงยาและวิธีใช้ยา โดยมีรายละเอียด ดังนี้

ภาพที่ 1 ตัวอย่างหนังสือสมุดไทยขาวของหมอพื้นบ้านสมจิตร เพชรเกิด

1. กลุ่มโรคและอาการที่ปรากฏ ในหนังสือสมุดไทย แบ่งออกเป็น 8 กลุ่ม ได้แก่
 - 1.1 โรคและอาการจากพืชต่าง ๆ ได้แก่ พืชงู พืชเห็ดเมา พืชแมลงป่อง พืชต่าง ๆ
 - 1.2 โรคและอาการที่เกี่ยวกับไข้ ได้แก่ ไข้หานิล ไข้สันนิบาต ไข้รากสาด ไข้พิษไข้กาฬ ไข้ช้ำดำแดง ไข้ทั้งปวง ไข้เชื่อมซิม ไข้เปลวไฟฟ้า ไข้ฟองสมุทร ไข้สังวาลย์พระอินทร์ แก้วไข้พระจันทร์สูตร แก้วผัดล่าแดง ไข้ทั้งปวง ไข้ดาวเรือง ไข้ละอองพระบาท ไข้เปลวพระอาทิตย์ ไข้หมาเหม็น ไข้กลางวันกลางคืน ไข้กาฬดำกาฬแดง ไข้สายฟ้าฟาด ฟองสมุทร ไข้ลูกไล่ ไข้ทรพิษ ปวงราว ปวงสิง ลมปวง ปวงหิน ปวงลูกนก ไข้ ไอ เสด และมีการกล่าวถึงใช้ตามคัมภีร์ดักศิลา
 - 1.3 โรคและอาการที่เกี่ยวกับผิวหนัง ได้แก่ ผิวน้ำคอก ผิฝักผีทุม กลาก เกสื่อน เรื้อน กุฎฐัง ริดสีดวง มะเร็งคูทราช ผิ หัด มะเร็ง ริดสีดวง 7 จำพวก ขี้เรื้อน 7 จำพวก หิด 7 จำพวก ริดสีดวงจุมก ริดสีดวงปากเปื่อยจุมก เปื่อย ริดสีดวงเลือดหนองตก ผิภาพขึ้นโรฟันและเพดาน ผิภาพภายใน

1.4 โรคและอาการที่เกี่ยวกับลม ได้แก่ กุมภกัณฑ์น้อยใหญ่ จุก หอบ จุกเสียดแทง ลมอัมพาต ลมที่ทำให้ชัก ปากเบี้ยว ลมพุทธยัก ลมตายคตลอดลูก วิงเวียน เป็นลม ลม 7 จำพวก รากลมเปลา่ กล่อน ลั่นกระดังค้างแข็ง ตะคริว ฟกบวม มือเท้าตาย สะอึก ตันกำมือกำ

1.5 โรคและอาการที่เกี่ยวกับสตรี ได้แก่ ขับเลือดอยู่โหมได้เป็นก้อนอยู่ในท้อง ตกมูกตกเลือด บำรุงเลือด ขับเลือดในสตรีหลังคลอด รุเลือด ขับระดู เลือดเน่าเลือดก้อน เลือดร้าย เลือดจาง

1.6 โรคและอาการที่เกี่ยวกับเด็ก ได้แก่ ตานขโมย ทราง ไอ เสลด

1.7 โรคและอาการที่เกี่ยวกับทางเดินปัสสาวะและอุจจาระ ได้แก่ ชำร่ว อุปทุม ชัดเบา ชัดหนัก พยาธิใน อวัยวะเพศหญิง พยาธิไส้เดือน แก่เหลือง เหลี้ยวเหลืองน้ำเหลืองลงท้อง ลงท้องเป็นสันนิบาตสองคองเป็นมูกเลือด กาฬมูตร กาฬสังคสี กาฬจับหัวใจ กาฬภายใน กาฬหิน กล่อน

1.8 โรคและอาการอื่น ๆ ได้แก่ ลั่นแตกร้าง ลั่นหด ลั่นแห้ง ลั่นปากแห้ง น้ำลายแห้ง ปากแห้ง ปากพันแห้ง

ตัวอย่างโรคและอาการที่เกี่ยวกับไข้ที่พบในหนังสือสมุดไทย “ไข้ดำซีแดง มันตามสันหลังขึ้นไปแลงกำเนิด มันจับแต่เช้าถึงเที่ยงคืนก็ร้อนสะท้านหนาวแล แลเย็นแต่ฝ่าตีนขึ้นไปถึงหัวเข่าแลให้ดูไข้ ถ้าเป็นกาฬหินมันขึ้นฝ่าตีนให้ เอาผ้าชุบน้ำเช็ดดูเกิดเห็นเป็นดำเท่าเม็ดงาแล ถ้าใช้สันแลร้อนอันนี้ว่า ไข้กาฬดำกาฬแดงแล ถ้ามันผุดออกมาข้างก้น ตีเห็นเท่า ๆ นี้ 2 นอ 3 นอ 1 นอ ตี ขาตีนสะนอยแล”

2. ตำรับยาและส่วนประกอบตำรับ ที่พบในหนังสือสมุดไทย มีจำนวน 268 ตำรับ แบ่งออกเป็นพืชวัตถุ จำนวน 459 ชนิด สมุนไพรที่มีการใช้มากที่สุดคือ ขิง รองลงมาเป็น พริก และขมิ้นอ้อย มีการใช้สัตว์วัตถุจำนวน 29 ชนิด สัตว์วัตถุที่มีการใช้มากที่สุดคือ งาช้าง รองลงมาเป็น เขากวาง และนอแรด มีการใช้ธาตุวัตถุจำนวน 28 ชนิด ธาตุวัตถุที่มีการใช้มากที่สุดคือ สารส้ม รองลงมาเป็น พิมเสนและเกสร ตัวอย่างตำรับยาต้องบำรุงเลือดที่บันทึกใน หนังสือสมุดไทย “ยาต้องบำรุงเลือด เอากระต่ายทั้ง 2 หัวบุก 1 หัวกลอย 1 หัวอุตพิต 1 บอระเพชร 1 เจตมูล 1 จุก หอม 1 ข้าวเหนียวดำ 1 ปูนขาว 1 ดอกคำ 1 หัวแห้วหมู 1 เกสรถั่ว 1 มะกรูด 10 มะนาว 10 ผล มาต้มน้ำฟางเป็นน้ำ ต้องตากแดดตากน้ำค้าง 3 วัน กินเกิดวิเศษนักแล” โดยตำรับยาที่ใช้ในการรักษากลุ่มโรคและอาการ ดังนี้

2.1 โรคและอาการจากพิษต่าง ๆ จำนวน 7 ตำรับ ตัวอย่างเช่น “ยาแก้พิษงู ตูดหมูตูดหมา บดกินก็หาย ผักเปี้ยว ผักบู่ โทงเทง ทั้งหลาย เหล้าเป็นกระสายกินหายพิษงู” เป็นต้น

2.2 โรคและอาการที่เกี่ยวกับไข้ จำนวน 98 ตำรับ ตัวอย่างเช่น “ถ้าสังวามพระอินทร์มันขึ้น หยิงไปขวา ชายไปซ้ายยาเถิด ถ้าหยิงย้าย ไปซ้ายยา อย่าเลยจะเอาคุณ 1 รากแสลงพัน 1 ทองเครือ 1 ทองภู 1 ผ่นด้วยเหล้ากิน แก่สังวาม พระอินทร์แล” เป็นต้น

2.3 โรคและอาการที่เกี่ยวกับผิวหนัง จำนวน 22 ตำรับ ตัวอย่างเช่น “ยาน้ำมันขี้ผึ้ง เอาหัวตะไคร้ 1 แผลหอม 1 ขมิ้นอ้อย 1 เอาเท่ากัน ตำกรองเอาน้ำด้วย 1 น้ำมันด้วย 1 เคี่ยวให้คงแต่น้ำมัน แล้วเอา ขี้ผึ้งใส่ ลงเอาใส่ พอสสมควร เคี่ยวให้แล้วปิดมะเร็งก็ได้ ผักก็ได้หายแล” เป็นต้น

2.4 โรคและอาการที่เกี่ยวกับลม จำนวน 64 ตำรับ ตัวอย่างเช่น “ยาแก้กุมภกัณฑ์น้อยใหญ่กุมภกัณฑ์เอาใบ เสนียด 1 ใบสันพร้าวอยู่ 1 ใบกะเพรา 1 ใบผักคราด 1 พรมมิ 1 แผลหอม 1 ย่านาง 1 ตาอ้อยแดง 1 ข้อตา ว่านน้ำ 1 เปลือกสะเดา 1 โกรฐหัวบัว 1 จันทน์ทั้ง 2 ลูกผักกาด 1 ลูกผักชี 1 ลูกถั่วไก่ 1 บดละลายน้ำมะพร้าวกินแก้สันนิบาตทั้ง ปวงแล”

2.5 โรคและอาการที่เกี่ยวข้องกับสตรี จำนวน 16 ตำรับ ตัวอย่างเช่น “ยาต้มแก้เลือดตกมูก ตกเลือดเน่าในท้องตกมูก ท่านให้เอาหัวหอม 1 โพล 1 ใบคนทีสอ 1 เทียนดำ 1 แล้วล้างจะจอกต้มด้วยเหล้าต้ม 3 เอา 1 กินแต่พอกำลังสารพัดเลือดเน่าออกแล” เป็นต้น

2.6 โรคและอาการที่เกี่ยวข้องกับเด็ก จำนวน 4 ตำรับ ตัวอย่างเช่น “ยาเหลืองใหญ่ เอาใบคนทีสอ 1 ใบกะเพรา 1 ขมิ้นอ้อย 1 ส่วน เอาโพลหมกไฟกินแก้ตานขโมย ทราง ตกมูกตกเลือดหายแล” เป็นต้น

2.7 โรคและอาการที่เกี่ยวข้องกับทางเดินปัสสาวะและอุจจาระ จำนวน 35 ตำรับ ตัวอย่างเช่น “ถ้าหญิงเป็นซำร้ว ให้เอาแก่นมะหาด 1 แก่นปฐู 1 ปลาไหลเผือก 1 รากส้มกุ้งน้อย 1 รากคัตเค้า 1 รากหญ้าคา 1 รากหญ้าก้อน 1 พริก 1 ชิง 1 ต้มกินเถิด” เป็นต้น

2.8 โรคและอาการอื่น ๆ จำนวน 22 ตำรับ ตัวอย่างเช่น “แก้ครึ่งแก้มัวแก้ปากมียอกเอา ชะคราม 1 ดอกแดง 1 ฝนด้วยน้ำข้าวข้าวกินแล” เป็นต้น

3. พิกัดยา มีการบันทึกการใช้พิกัดยาในตำรับ จำนวน 26 พิกัด แบ่งออกเป็น พิกัดยา 2 สิ่ง พิกัดยา 3 สิ่ง และพิกัดยา 5 สิ่ง โดยมีรายละเอียดดังนี้

3.1 พิกัดยา 2 สิ่ง จำนวน 21 พิกัด ได้แก่ หัวกระดาดทั้ง 2 จันทน์ทั้ง 2 ดับเต่าทั้ง 2 ผักแพวทั้ง 2 กุ่มทั้ง 2 บอระเพ็ดทั้ง 2 ลูกมะแว้งทั้ง 2 รากระกำทั้ง 2 หัวบุกทั้ง 2 รากมะกล่ำทั้ง 2 ใบคูณทั้ง 2 พันธุ์ทั้ง 2 ลูกผักชีทั้ง 2 ตุมกาททั้ง 2 นมแมวทั้ง 2 สีหวดทั้ง 2 ส้มกุ้งทั้ง 2 แก่นแสมทั้ง 2 สีเสียดทั้ง 2 ผักบึงทั้ง 2 และเจตมูลเพลิงทั้ง 2

3.2 พิกัดยา 3 สิ่ง จำนวน 3 พิกัด ได้แก่ สมอทั้ง 3 หรือตรีสมอ ตรีภูก และตรีผลา

3.3 พิกัดยา 5 สิ่ง จำนวน 2 พิกัด ได้แก่ เทียนทั้ง 5 และโกฐทั้ง 5

4. น้ำกระสายยา มีการกล่าวถึงน้ำกระสายยาหลายชนิด ซึ่งพบจำนวน 37 ชนิด ได้แก่ เหล้า น้ำท่า น้ำมะนาว น้ำข้าวข้าว น้ำชิง น้ำดอกไม้น้ำชุมเห็ดเทศ น้ำชุมเห็ดไทย น้ำเปือกมะเดื่อ น้ำกะเพรา น้ำลูกยอ น้ำร้อน น้ำอ้อยแดง น้ำมะพร้าว น้ำมูตร น้ำกระเทียม น้ำผึ้ง น้ำส้ม/น้ำส้มซ่า น้ำตาล น้ำมะขามเปียก น้ำปูนใส กาบกล้วยเผาไฟ น้ำเชื่อม น้ำอบ น้ำคราม น้ำมะรุม น้ำมะงั่ว น้ำมะปราง น้ำใบเตยใคร่ สมอไทยต้ม น้ำส้มสายชู ต้มหมัเกลือ น้ำพริกไทย น้ำดี น้ำตาลกรวด น้ำสนิมหอก และน้ำช่า น้ำกระสายยาที่มีการใช้มากที่สุด คือ น้ำข้าวข้าว รองลงมาเป็นเหล้า และน้ำร้อน

5. วิธีปรุงยาและวิธีใช้ยา มีวิธีการปรุงยาจำนวน 13 วิธี และวิธีการใช้ที่แตกต่างกันไป โดยมีรายละเอียดดังนี้

ตารางที่ 1 แสดงวิธีการปรุงยาและวิธีใช้ยา

วิธีการปรุงยา	วิธีใช้ยา
1. บดละเอียด, บดปั้นเป็นแท่ง, บดละลายน้ำกระสาย	ทา, กิน, พอก, กวาด
2. ต้มน้ำเป็นผง	ทา
3. ผึ่งดิน	-
4. เผาไฟ	ทา, กิน
5. ฝน	ทา, กิน

วิธีการปรุงยา	วิธีการใช้ยา
6. หุงเป็นน้ำมัน	ทา
7. ผานเป็นแว่นบาง ๆ	ปิดปากแผล
8. เคี้ยว	กิน
9. ต้มเอาควัน	รวม
10. ดอง	กิน
11. ต้ม, ต้ม 3 เอา 1	กิน
12. คลุกกับน้ำผึ้ง	กิน
13. คั่ว	กิน

นอกจากนี้วิธีการประสะหลัก ได้แก่ เหล็กกล้าสะไบแทงชั่วคราวด้วยน้ำมันาว ให้เกรียม และยาข้าวเหล็ก หน้า 1 บาท ประสะด้วยน้ำมันาว 7 ลูกคั่วให้ไหม้

อภิปรายผล

การศึกษานี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาการแพทย์แผนไทยจากหนังสือสมุดไทยของหมอพื้นบ้าน จังหวัดเพชรบูรณ์ เป็นการศึกษาเชิงเอกสารจากหนังสือสมุดไทยของหมอพื้นบ้านสมจิตร์ เพชรเกิด กล่าวถึงกลุ่มโรคและอาการที่ปรากฏ ตำรับยา การใช้สมุนไพรจำพวกพืชวัตถุ สัตว์วัตถุ และธาตุวัตถุ พิกัดยา วิธีการปรุงยาและวิธีการใช้ยา และการใช้น้ำกระสายยา บันทึกจากหนังสือสมุดไทยของหมอสมจิตร์ เพชรเกิด สอดคล้องกับการศึกษาของ Sueasuphan, Chimphi and Kwangchayphum (2010) ได้สำรวจ ปริวรรต และวิเคราะห์ ตำรายาพื้นบ้านอีสานจากโบราณในเขตพื้นที่ตำบล พุมแก อำเภอนาแก จังหวัดนครพนม ได้เลือกเอกสารที่มีความสมบูรณ์มา 1 ฉบับ พบว่า มีชื่อโรคทั้งหมด 222 โรค ตำรับยาทั้งหมด 343 ตำรับ รายชื่อสมุนไพรที่พบใน ตำรับนี้มี 397 ชนิด โดยแยกเป็นพืชวัตถุ 320 ชนิด สัตว์วัตถุ 64 ชนิด และธาตุวัตถุ 13 ชนิด มีวิธีการปรุงยาทั้งหมด 35 วิธี วิธีการกำหนดปริมาณยา 17 แบบ มีการใช้น้ำกระสายยา ทั้งหมด 25 ชนิด ซึ่งมีการบันทึกภูมิปัญญาที่คล้ายคลึงกัน ได้แก่ กลุ่มโรคและอาการ การใช้สมุนไพรและวิธีการปรุง ยา นอกจากนี้การศึกษาดังกล่าวสอดคล้องกับการศึกษาของ Keinhom and Nakawong (2011) เรื่อง การสังคายนา ตำรายาพื้นบ้านอีสานที่บันทึกลงในโบราณ ผลการศึกษาพบสาระที่มีการบันทึกลงในโบราณประกอบด้วย วัน เวลา ที่เหมาะสมในการเก็บยา ชื่อโรค อาการ วิธีการปรุงยา และองค์ความรู้อื่น ๆ ตำรายาทั้ง 27 ฉบับ วิธีการปรุงยา 26 แบบ และวิธีการใช้ยา 18 วิธี ดังนั้น ภูมิปัญญาการแพทย์แผนไทยจากหนังสือสมุดไทยเป็นภูมิปัญญาอันล้ำค่าที่ควร ได้รับการคุ้มครอง ส่งเสริม อนุรักษ์ เพื่อการใช้ประโยชน์และสืบทอดภูมิปัญญาให้คงอยู่ต่อไป

สรุปผล

หนังสือสมุดไทยของหมอพื้นบ้านสมจิตร์ เพชรเกิด เป็นสมุดไทยชาวบ้านที่จดตำรายาเกร็ดต่าง ๆ โดยมีการ กล่าวถึงกลุ่มโรคและอาการที่ปรากฏ แบ่งออกเป็น 8 กลุ่ม 1. โรคและอาการที่เกี่ยวข้องกับพืชต่าง ๆ 2. โรคและอาการที่เกี่ยวข้องกับไข้ 3. โรคและอาการที่เกี่ยวข้องกับผิวหนัง 4. โรคและอาการที่เกี่ยวข้องกับลม 5. โรคและอาการที่เกี่ยวข้องกับสตรี 6. โรคและอาการที่เกี่ยวข้องกับเด็ก 7. โรคและอาการที่เกี่ยวข้องกับทางเดินปัสสาวะและอุจจาระ 8. โรคและอาการอื่น ๆ และพบตำรับยา 268 ตำรับ สมุนไพรที่ใช้แบ่งออกเป็นพืชวัตถุจำนวน 459 ชนิด มีการใช้ซึ่ง

มากที่สุด สัตว์วัตถุจำนวน 29 ชนิด มีการใช้งานมากที่สุด ธาตุวัตถุจำนวน 28 ชนิด มีการใช้สารส้มมากที่สุด พิกัดยา จำนวน 26 พิกัด แบ่งออกเป็น พิกัดยา 2 สิ่ง พิกัดยา 3 สิ่ง และพิกัดยา 5 สิ่ง วิธีการปรุงยาจำนวน 13 วิธี และวิธีการใช้ที่แตกต่างกันไปตามวิธีการปรุงยา น้ำกระสายยาจำนวน 37 ชนิด มีการใช้น้ำชาข้าวมากที่สุด

ข้อเสนอแนะ

ผลจากการวิจัยนี้ค้นพบกลุ่มโรคและอาการ ตำรับยา การใช้สมุนไพร วิธีการปรุงยา และการใช้น้ำกระสายยา ซึ่งเป็นการใช้ตามภูมิปัญญาและมีการบันทึกในหนังสือสมุดไทย ซึ่งเป็นหลักฐานทางวัฒนธรรมที่ทรงคุณค่าที่ควรอนุรักษ์ และนำภูมิปัญญามาใช้ประโยชน์ ดังนั้น การทำวิจัยครั้งต่อไป ควรมีการสำรวจและรวบรวมเอกสารโบราณที่เกี่ยวข้องกับภูมิปัญญาการแพทย์แผนไทยในจังหวัดเพชรบูรณ์ เพื่อเป็นแหล่งข้อมูลชั้นต้นสำหรับการตรวจสอบ ศึกษาวิเคราะห์ และวิจัยทางด้านการแพทย์แผนไทย

ประโยชน์ที่ได้รับจากการวิจัย

ผลที่ได้จากการวิจัยนี้สามารถนำมาเป็นแนวทางในการรักษาโรคและดูแลสุขภาพตามภูมิปัญญาการแพทย์แผนไทย ตลอดจนเป็นการอนุรักษ์เอกสารโบราณมิให้สูญหาย มีการเผยแพร่องค์ความรู้ทางด้านการแพทย์แผนไทยให้คงอยู่และสืบทอดต่อไป

References

- Chaithongdee, C. & Pongchaliew, K. (2014). *The query of wisdom from pharmacopeia palm leaf manuscripts in Sisaket Province*. Bangkok: Office of the Higher Education Commission.
- Keinhom, U. & Nakawong, S. (2011). Revision and Analysis of Important Information about Traditional Medicine of the Northeast Re-corded on Palm Leaves. *Journal of Thai Traditional & Alternative Medicine*. 9(1), 20-26.
- Kulsomboon, S. et al. (2011). *Guideline to assessing folk healers* (2nd ed.). Bangkok: Sam Charoen Panit.
- National Health Commission Office. (2009). *Statute on the National Health System 2009*. Nontaburi: Wiki Printing.
- National Library of Thailand. (2009). *Survey and Supply Ancient documents is palm leaf manuscripts and Thai books resource Handbook*. Bangkok: Cabinet and Royal Gazette Publishing Office.
- Office of the National Economic and Social Development Council. (2017). *The Twelfth National Economic and Social Development Plan (2017-2021)*. Retrieved June 1, 2019, from

- http://www.nesdb.go.th/download/article/article_20160323112418.pdf.
- Paiboonwangcharoem, P. (2010). *Thai traditional textbook recipe. In Chapter 5 Thai traditional medicine wisdom and folk medicine*. In Chokeyvivat, V. et al., (Eds.). Thai Traditional and Alternative Health Profile, 2014 – 2016 (pp.199–313). Bangkok: WVO Thai Printing.
- Protection and Promotion of Traditional Thai Medicine Wisdom Act B.E. 2542 (1999). Published in Government Gazette. Vol. 116, Part 120, 49–63.
- Rawarin, N. (2011). *Palm leaf manuscripts: Conservation for use*. In Weena W. et al. (Eds.). Article of conserve, restore and integration. Mahasarakham: Apichart Printing.
- Sridharmma, K., Tongharmmachat, S. & Kempila, P. (2009). The Research on the Wisdom of Local Isan Medicine in Khamphi Bai-Lan (Scripture Written on Palm-leaves). *Rajabhat MahaSarakhm University Journal*, 3(2), 13–19.
- Sueasuphan, K., Chimphi J. & Kwangchayphum. (2010). *Survey, translation, and analysis of Traditional Isan medical text books from palm leaf manuscript in Phumkae Sub-District, Nakae District, Nakhon Phanom Province*. (Research report). Mahasarakham: Mahasarakham university.
- Thai Traditional Medical Council Professions Act B.E. 2556 (2013). Published in Government Gazette, Vol. 130, Part 10 A. Retrieved December 26, 2019, from <http://www.ratchakitcha.soc.go.th/DATA/PDF/2556/A/010/1.PDF>.
- Virapracak, K. (2002). *Saranithet chak khamphi bailan samai Ayutthaya*. Bangkok: Fine Arts Department.
- Wisungre, S. (2014). *A study of wisdom folk healers in Amphur Muange Phetchabun province* (Research report). Phetchabun: Phetchabun Rajabhat University.